

कक्षा दश र एघारको अनिवार्य नेपाली पाठ्यपुस्तकको
तुलनात्मक अध्ययन

त्रिभुवन विश्व विद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग अन्तर्गत

स्नातकोत्तर तह एम.एड. दोस्रो वर्ष नेपाली विषय

(ने.पा.शि. ५९८) पाठ्यांश प्रयोजनका लागि

प्रस्तुत
शोधपत्र

शोधकर्ता

वीरसिंह धामी

त्रि.वि.द.नं. -६-१-३२९-२८१-९८

परीक्षा रो.नं. - ४०४००८५१०६६

श्री जनज्योति बहुमुखी क्याम्पस भीमनगर

कञ्चनपुर

२०६७

निर्देशकको स्वीकृति पत्र

“कक्षा १० र ११ को अनिवार्य नेपाली पाठ्यपुस्तकको तुलनात्मक अध्ययन” शीर्षकमा शोधकर्ता वीरसिंह धामीले मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको प्रस्तुत शोधपत्र सम्वद्ध तह र पाठ्याशंको प्रयोजनका निम्ति उपयुक्त देखिएकाले आवश्यक मूल्याङ्कनको लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति

.....

शोध निर्देशक

स्वीकृति पत्र (मूल्याङ्कन समिति)

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्घाय अन्तर्गत नेपाली शिक्षा विषयको स्नातकोत्तर (एम.एड.) तह द्वितीय वर्ष आठौं पत्र (नेपा. शि. ५९८) को लागि “ कक्षा १० र ११ को अनिवार्य नेपाली पाठ्यपुस्तकको तुलनात्मक अध्ययन” शीर्षकमा उप.प्रा. इन्द्रवहादुर बमको कुशल निर्देशनमा वीरसिंह धामीद्वारा तयार पारिएको यो शोधपत्र स्नातकोत्तर तहका लागि उचित ठहरिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

.....	इन्द्रवहादुर बम	खेमलाल घिमिरे	भवानी पन्त
वाह्य परीक्षक	शोधनिर्देशक	क्याम्पस प्रमुख	संयोजक

कृतज्ञता ज्ञापन

“कक्षा १० र ११ को अनिवार्य नेपाली पाठ्यपुस्तकको तुलनात्मक अध्ययन” शीर्षकको यो शोध पत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभाग अन्तर्गत नेपाली पाठ्यक्रमको स्नातकोत्तर तह एम.एड. दोस्रो वर्षको आठौं पत्रको प्रयोजनको लागि तयार पारिएको हो । यस अध्ययन कार्यले पाठ्यक्रम अनुसार पाठ्यपुस्तक निर्माण गर्ने, कक्षाको स्तर अनुरूप पाठ्यपुस्तकलाई परिमार्जित गर्ने, पाठ्यपुस्तक लागू गर्ने पाठ्यपुस्तकको लागि सन्दर्भ सामग्रीहरू तयार पार्ने, शिक्षक निर्देशिका तथा स्वअध्ययन सामग्रीको खोजी गर्ने जस्ता पाठ्यपुस्तकको विविध पक्षमा ठोस योगदान पुऱ्याउन सक्नेछ भन्ने पूर्ण आशा लिएको छु । त्यसैगरी नेपाल सरकार शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय, पाठ्यक्रम विकाश केन्द्र, पाठ्यसामग्री निर्माता, शिक्षक, भाषा सम्वन्धी अध्ययनगर्ने विद्यार्थी र खोजकर्ताहरूले पनि यस अध्ययनबाट प्राप्त निश्कर्ष र सुझावको सदुपयोग गर्न सके भाषा पाठ्यपुस्तक निर्माण र परिमार्जनको क्षेत्रमा ठूलो सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

प्रस्तुत शोध-पत्र तयार गर्ने क्रममा शुभारम्भदेखि नै यसमा परिमार्जन तथा परिष्कृत तुल्याई अन्तिम रूप दिन व्यक्तिगत एवम् शैक्षिक व्यस्तता रहँदा रहँदै पनि आफ्नो अमूल्य समय खर्चेर कुशल निर्देशन दिनुहुने शोध निर्देशक आदरणीय गुरुवर उप. प्रा. इन्द्रबहादुर बम ज्यू प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । त्यसैगरी शोध पत्र लेखनका क्रममा भएका अल्मलाई र कठिनाईमा आफ्नो अमूल्य सुझाव र सल्लाह दिइ सहयोग गर्नु हुने गुरुवर उप.प्रा. हरिप्रसाद खतिवडा ज्यूलाई अन्तर हृदयदेखि नै धन्यवाद टर्क्याउछु । यो शोध पत्र निर्माण गर्ने क्रममा ज जसका लेख रचनाहरूको सहयोग लिइयो उहाँहरू प्रति धन्यवाद टर्क्याउँछु ।

वाल्यकालदेखि हालसम्म मेरा परम आदरणीय प्रेरणाको श्रोत पूजनीय आमाबुबा, अध्ययनको लागि सधै तनमन र धनले सहयोग गर्दै हौसल्ला प्रदान गर्ने श्रद्धेय दाजु जोगेन्द्रसिंह धामी ज्यूप्रति पनि म त्यतिकै कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । शोधपत्र लेखनमा कूशल सल्लाह सुझाव साथै शुद्धा-शुद्धीमा एकातिर आफ्नो अध्ययन तथा अध्यापन र अर्को तर्फ पारिवारिक व्यस्ततालाई भिँक्नो नमानी मेरो अष्टयारोलाई बुझी पलपलमा अगाडी बढ्न उक्साई र सहानुभूतिपूर्ण व्यवहार गरी सहयोग गर्ने मेरी जीवन साथी शान्ती बोहरा (धामी) लगायत विहान वेलुका प्रत्यक्ष र परोक्ष दुवै रूपमा सहयोग गर्ने भतिज हरेन्द्र र भतिजी हेमन्ती र दमन्तीप्रति पनि म कम आभारी छैन ।

प्रस्तुत शोधपत्र शुद्धसँग कम्प्युटर लेखन गरिदिने सी.सी.टी. कम्प्युटर एजुकेशन भलारीका मदन राज भट्ट ज्यू प्रति हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

मिति:-२०६७ । ।

बीरसिंह धामी
एम.एड. दोस्रो वर्ष
परीक्षा रोल. नं. ४०४००८५।०६५
श्री जनज्योति बहुमुखी क्याम्पस
कञ्चनपुर
२०६७

व्यक्तिगत विवरण

१. नाम	:-	वीरसिंह धामी
२. जन्म मिति	:-	२०३८।०८।०४
३. पिता	:-	श्री गणेश वहादुर धामी
४. माता	:-	श्रीमति जयन्तीदेवी धामी
५. स्थायी ठेगाना	:-	महाकाली अञ्चल जिल्ला कञ्चनपुर, गा.वि.स. भलारी -२ मिलनचोक
रुचि	:-	अध्ययन, अध्यापन
धर्म	:-	हिन्दू
पेशा	:-	शिक्षण
शैक्षिक योग्यता	:-	एम.एड. (प्रथम श्रेणी)

शिक्षा

१. प्रवेशिका (एस.एल.सी.) :- श्री धर्मजनता मा.वि. स्टेशनपुर, भलारी, कञ्चनपुर ।
२. प्रमाणपत्र तह :- श्री सिद्धनाथ बहुमुखी क्याम्पस भीमनगर, कञ्चनपुर ।
३. स्नातक तह :- शिक्षा क्याम्पस सुर्खेत, विरेन्द्रनगर, सुर्खेत ।
४. स्नातकोत्तर तह :- श्री जनज्योति बहुमुखी क्याम्पस भीमनगर, कञ्चनपुर ।

शिक्षण अनुभव

- श्री वैजनाथ मा.वि. जडेपानी दैजी कञ्चनपुर (२०६१- असोजदेखि हालसम्म) ।
- श्री कृष्ण उ.मा.वि. भलारी कञ्चनपुर, (२०६६ श्रावणदेखि असोज सम्म) ।
- श्री शारदा उ.मा.वि. दैजी कञ्चनपुर (२०६६ मंसिरदेखि हालसम्म) ।

सन्दर्भग्रन्थ सूची

१. अधिकारी, बाबुराम, मधुप्रसाद अर्यल, नरहरि घिमिरे, हरिप्रसाद खतिवडा, यमलाल कँडेल र डिल्ली राम ढकाल, (२०६४), “अनिवार्य नेपाली, व्याकरण बोध तथा अभिव्यक्ति सुजता प्रकाशन तथा ज्ञानज्योति प्रकाशन, काठमाण्डौं ।
२. अधिकारी, हेमाङ्गराज, (२०५७) भाषा शिक्षण परिप्रेक्ष्य तथा पद्धति विद्यार्थी पुस्तक भण्डार काठमाण्डौ ।
३. अधिकारी, हेमाङ्गराज, (२०५७) नेपाली भाषा शिक्षण विद्यार्थी पुस्तक भण्डार काठमाण्डौ ।
४. काप्ले, गोपीकृष्ण, (२०५७), अनिवार्य नेपाली व्याकरण तथा अभिव्यक्ति र साहित्य विद्यार्थी प्रकाशन तथा ज्ञानज्योति प्रकाशन काठमाण्डौं ।
५. खनाल, कमला (२०६६) कक्षा ४ को मेरो नेपाली किताव र नयाँ नेपाली श्रृङ्खलाको तुलनात्मक अध्ययन
एम.एड. शोधपत्र त्रि.वि. ।
६. गौतम, गेहनाथ, (२०५५-५७) मेरो नेपाली किताव र नयाँ नेपाली श्रृङ्खलाको तुलनात्मक अध्ययन
एम.एड. शोधपत्र त्रि.वि.
७. ढकाल, शान्दिप्रसाद, (२०६३) सामान्य भाषा विज्ञान शुभकामना प्रकाशन, ताहाचल, काठमाण्डौ ।
८. पाठ्यक्रम विकास केन्द्र (२०५७) माध्यमिक तहको अनिवार्य नेपालीको पाठ्यक्रम शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय, सानोठिमी भक्तपुर ।
९. पाठ्यक्रम विकास केन्द्र (२०५८) निम्न माध्यमिक तहको नेपाली पाठ्यक्रम शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय, सानोठिमी भक्तपुर ।
१०. पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, (२०६५), “नेपाली १० कक्षा १०”
जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्र लिमिटेड, सानोठिमी, भक्तपुर ।
११. भट्टराई, डी.पी. प्रकाश (२०५९) सरल नेपाली व्याकरण र रचना विद्यार्थी पुस्तक भण्डार भोटाहिटी, काठमाण्डौं ।
१२. भट्टराई, डी.पी. प्रकाश (२०५७) माध्यमिक नेपाली व्याकरण र अभिव्यक्ति

विद्यार्थी पुस्तक भण्डार भोटाहिटी, काठमाण्डौ ।

१३. भट्टराई डा रामप्रसाद, (२०६५) भाषिक अनुसन्धान विधि
शुभकामना बुक्स एण्ड स्टेशनरी ताहाचल, काठमाण्डौ ।
१४. लामिछाने, यादवप्रकाश, (२०५४) अनिवार्य नेपाली व्याकरण र रचना
आठराई पुस्तक भण्डार, पुतलीसडक, काठमाण्डौ ।
१५. लामिछाने, यादवप्रकाश (२०५४) नेपाली भाषा शिक्षण परिचय
विद्यार्थी पुस्तक भण्डार भोटाहिटी काठमाण्डौ ।
१६. लामिछाने, यादवप्रकाश (२०५७), “नेपाली भाषाशिक्षण परिचय”
विद्यार्थी पुस्तक भण्डार भोटाहिटी, काठमाण्डौ ।
१७. शर्मा, केदारप्रसाद, माधवप्रसाद पौडेल (२०६०) “नेपाली भाषा र साहित्य शिक्षण”
न्यु हिरा बुक्स इन्टरप्राइजेज कीर्तिपुर काठमाण्डौ ।
१८. शर्मा, गोपिनाथ, (२०६२), “नेपालका शिक्षा अयोगका प्रतिवेदनहरु”
मकालु बुक्स एण्ड स्टेशनरी पुतलिसडक काठमाण्डौ ।
१९. क्षेत्री, लीलबहादुर (२०५९) बसाइँ
साभ्ना प्रकाशन, काठमाण्डौ ।

